

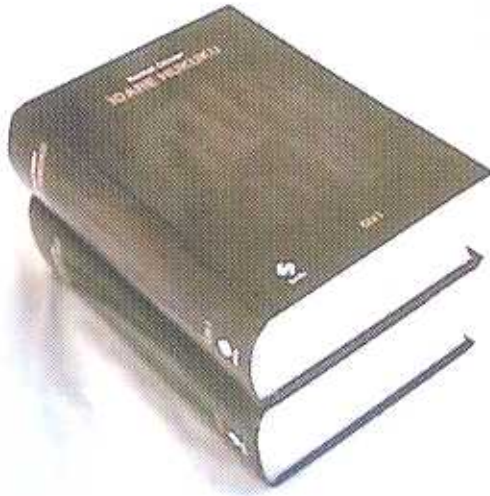
GÖZLER İDARE HUKUKU

Müslüm AKINCI*

Hukuk Fakültesi'ndeki öğrencilerimizde hep idare hukuku dersinin ne denli ağır ve anlaşılmaz olduğunu düşünür, bu yüzden sınav zamanları gelip çatmaya başladığında tanımsız bir korku sarardı içimizi. Yılsoru sınavında önümüzde biriken konu ve kitapları görüldükçe içimiz tuhaf olurdu. Zaman geçip yaşamın içine atılınca, tüm bu kaygıların yersiz olduğunu, aslında idare hukukunun günlük yaşamda bizimle olduğunu gördük. Sabah yaşama gözlenizi açıp akşam uyunucaya değin, natta uykumuzda bile idare hukukuyla bir biçimde ilişki olduğumuzu anlayınca doğal olarak idare hukukunun önemi ve gereğini daha somut olarak kavramaya başladık.

Ülkemizde geçmişte 19. yy'n ikinci yarısına uzanan idare hukuku, yapılanmasını kara Avrupası modelinden esinlenerek tamamlamaya çalışmıştır. Kapsamı gibi, mevzuatı da çağınk olan bu alan, çağdaş yorumlar ışığında öğreti (doktrin) ve yargı içtihatlarıyla gelişimini sürdürmektedir. 1881-1892'de İbrahim Hakkı Paşa'nın yazdığı iki ciltlik "Hukuk-u İdare"den sonra Cumhuriyet'ten sonra Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar'ın üç ciltlik "İdare Hukukunun Umumi Esasları" eseri hâlâ vazgeçilmez bir kaynak olarak değerini korurken, daha sonraları idare hukukçuları tarafından pek çok eser kazandırılmıştır. Her biri ayrı bir güzelliğe sahip olan bu eserlere son zamanlarda hacim ve içeriğiyle oldukça iddialı sayılabilecek nitelikte bir yenisi eklendi. Uludağ Üniversitesi İİBF'de öğretim üyesi olan Doç. Dr. Kemal Gözler, Fransızlar'ın "traité" dedikleri türden iki ciltlik bir çalışma yayınladı. Daha öncelen anayasa hukuku, genel kamu hukuku, hukuk yöntembiliği, toplumsal tarih gibi alanlarda çıkardığı 23 kitabıyla tanıdığımız Gözler, bu kez bu rekoruna doymadı, yolun-

Hukuku III adlı kitabını çıkardı. Oluşukça tiz ve yorucu bir çalışmanın ürünü olan kitap, aslında girift ve çetrefil olan idare hukukunu son derece anlaşılır duruma getirmiş. Sırf "içindekiler" kısmının 80 sayfada aktarıldığı iki ciltte neredeyse idare hukukunun (yargı dışındaki) her konusu işlenmiş. Yerli ve yabancı binlerce yargı kararlarına yolamada bulunularak ele alınan konular arasında idarenin örgütlenmesi ve işleyişi, idari işlemlerin hukuksal yapısı, günümüzde hala tartışılan kamu hizmeti, ka-

mu görevleri, kamu malları, idarenin işlem ve eylemlerinden dolayı kusurlu ve kusursuz sorumluluğu ele alınırken, "kazanılmış hak", "yap-ışlet-devret sözleşmeleri karşısında haklarımız", "kamu görevlerinin hak ve özgürlükleri", "kamulaştırma ve özelleştirme" kaviminde mülkiyet sorunu gibi pek çok kavram da karşılaştırılarak hukuk verilen şğında bir hukukçu kimiğiyle ayrıntılı biçimde irdelenmektedir.

Elbette ki bu geniş hacimli ve iddialı çalışmanın kusursuz olduğu sayılamaz. Bir kere, en ciddi eleştiri yazanın dili için getirilebilir. Yazar yer yer öztürkçe sözcükler kullanırken, çoğu zaman eski Osmanlıca ağırıklı hukuk dilini yeğlemektedir. Örneğin yaptırım yerine müeyyide, ölçüt yerine kriter, ayrı yerine istisna, gösteren(c) yerine nümayış(ç), hukuksal

yokluk yerine keeniylemekün, özgürlük yerine hümiyet, öge yerine unsur, hukuksal yerine hukuki, yürütülebilirlik yerine icralık, kendiliğinden yerine re'sen, görev yerine vazife, kulusai yerine kolleiyal, önem yerine tedbir... gibi artık idare hukukunda az kullanılan, anlaşılması zor sözcüklerin kullanılmış olması kanımca kitabın en çok eleştirilebilecek yanını oluşturmaktadır. Yazarın yerleşik idare hukuku kalıplarına (öğretideki görüş ve yargı uygulamalarına) zaman zaman "reddiye" çekip, köktenci biçimde eleşirmesi, farklı bir bakış açısı getirmekte; okuyucuyu "acaba" ile başlayan zihin jimnastiği yapmaya zorlamaktadır.

İdare Yargısı olarak üçüncü cildini de yakın bir gelecekte çıkaracağına söz veren yazarın okuyucusunu düşünürsünüz sağladığı kolaylıklar da var bu kitapta. Örneğin II. cildin sonuna eklenen idare hukuku ile ilgili Fransızca, Latince, Almanca kavram ve terim sözlüğü araştırmacılar bakımından gerçekten de önemli bir nazine. Ayrıca 30 sayfalık binlerce kavramlar dizinin yanı sıra, bu alanla ilgilenen-

ler için hazırlanmış, (43 sayfalık) şimdiye kadar idare hukuku alanında yazılmış olan genel bir bibliyografya da bulunmaktadır.

Kısacası Türk hukuk yazınına bundan önceki hacimli çalışmalarıyla farklı bir bakış açısı getiren Kemal Gözler, İdare Hukuku adlı iki ciltlik yeni çalışmasıyla eleştirel bir akıldan aydınlığında biz uzun soluklu bir yolculuğa çıkmaktadır. Kitapların rafarındayken hacmi ile ülküde de eline alınıp okunmaya başlandığında iyi bir dostla tanışma ferahlığı veren bu çalışma, Türk okuruna (özellikle akademisyenlerimize) bilimsel üretkenlik adına iyi bir armağandır.

Kemal Gözler, İdare Hukuku, Bursa Ekin Kitabevi Yayınları 2003

* Dr. Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi